

บทคัดย่อ

สุทธิชัย ภูลวรรณ และ กษมา กองทรัพย์โต 2543 : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทการอนุรักษ์ป่าไม้ของพระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในที่พักสงฆ์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ : กรณีศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานป่าไม้เขตอุดรธานี ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณงานพัฒนาป่าชุมชน ประจำปี 2543 ส่วนป่าชุมชน สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทการอนุรักษ์ป่าไม้ของพระสงฆ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของพระสงฆ์ที่มีต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ในท้องที่สำนักงานป่าไม้เขตอุดรธานี การวิจัยครั้งนี้กลุ่มเป้าหมายคือพระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในที่พักสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ท้องที่รับผิดชอบของสำนักงานป่าไม้เขตอุดรธานี ครอบคลุม 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี นครพนม มุกดาหาร เลย สกลนคร หนองคาย และหนองบัวลำภู โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มเป้าหมาย ตอบข้อคำถามและส่งกลับมายังฝ่ายศาสนากับป่าไม้ กรมป่าไม้ รวมพระสงฆ์ที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 353 รูป

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มพระสงฆ์ที่มีบทบาทมากในการอนุรักษ์ป่าไม้ มีร้อยละ 31.7 ส่วนที่มีบทบาทน้อย คิดเป็นร้อยละ 68.3 ไม่ปรากฏว่ามีพระสงฆ์รูปใดที่ไม่มีบทบาทในการอนุรักษ์ป่าไม้แม้แต่รูปเดียว การทดสอบสมมติฐานปรากฏว่า อายุ อายุพรรษา การสังกัดนิกาย หลักการปฏิบัติธรรม ภูมิลำเนา และการศึกษาทางศาสนาแผนกธรรมและบาลี ไม่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ป่าไม้เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวอีกนัยหนึ่งพระสงฆ์ที่มีอายุหรืออายุพรรษาต่างกัน ไม่ว่าจะสังกัดนิกายใดเป็นพระสงฆ์สายปฏิบัติหรือปฏิบัติ มีภูมิลำเนาในพื้นที่หรือเป็นคนต่างถิ่น หรือมีการศึกษาทางศาสนาแผนกธรรมหรือบาลีระดับใด ก็มีโอกาที่จะช่วยอนุรักษ์ป่าไม้ได้ทั้งสิ้น

กลุ่มพระสงฆ์เห็นว่า การให้พระสงฆ์ดูแลพื้นที่ป่าไม้สามารถช่วยลดความเสื่อมโทรมและการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ได้ นอกจากนี้กลุ่มพระสงฆ์ ยังต้องการให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ปฏิบัติงาน ด้านการปราบปราม และป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า รวมทั้งต้องปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อีกด้วย กล่าวได้ว่า ในการอนุรักษ์ป่าไม้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งการปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมการอนุรักษ์ต้องไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และกฎหมายป่าไม้